

2022-10-01

Dnr 2022 SBN0102

Yttrande – svar på motion om enskilda vägar

En enskild väg är en väg som inte är allmän väg eller kommunal gata. Huvudprinciperna är att *kommunen* har huvudansvar för väghållningen i tätorter¹ med undantag för det övergripande statliga vägnätet, *staten* har ansvar för allmänna vägar på landsbygd och för ett övergripande vägnät i tätort och *enskilda väghållare* har ansvar för vägar på landsbygd som främst är till nytta för fastighetsägare i vägarnas närhet. Denna ansvarsfördelningen bedöms leda till en mer effektiv och rationell väghållning, större tydlighet i ansvarsfördelning samt en mer rättvis kostnadsfördelning mellan kommuner och medborgare.

Väghållaren är den som ansvarar för och ska bekosta byggande, drift och underhåll av vägen. Det är också väghållaren som bär det juridiska ansvaret om det skulle inträffa en olycka till följd av bristande drift eller underhåll.

Ansvar för enskilda vägar ligger på fastighetsägarna eller sammanslutningar av dessa, t.ex. samfällighetsföreningar. Om en kommun äger marken kan kommunen som varje annan fastighetsägare ha ett ansvar för en enskild väg som är till nytta för fastigheten. Ansvar kan vara direkt eller indirekt. Det indirekta ansvaret kan utövas t.ex. genom en samfällighetsförening. I övrigt har kommunen inga skyldigheter att sköta eller bidra till väghållningen för enskilda vägar.

Staten lämnar under vissa förutsättningar bidrag till enskilda vägar enligt förordningen (1989:891) om statsbidrag till enskild väghållning.

Hylte kommun betalar ut två olika sorters bidrag till enskilda vägar. Samfällighetsföreningar (tidigare vägsamfälligheter/vägföreningar) är bildade i medverkan av Lantmäteriet och förvaltar någon typ av gemensamhetsanläggning eller samfällighet och dessa erhåller årligt driftbidrag som baseras på en procentsats av det statliga bidraget. 2022 var budgeten för detta 670 tkr och budgeten har legat på samma nivå med mindre justeringar de senaste åren. 2022 fick 108 stycken samfällighetsföreningar bidrag av kommunen.

Trafikverket betalar ut statliga bidrag till enskilda vägar bland annat för att vägen ska hållas öppen för allmän trafik och för att underlätta för boende och näringsliv i glesbygden. Hos Trafikverket kan väghållare för en enskild väg ansöka om fyra typer av bidrag för enskilda vägar: årligt och särskilt driftbidrag, bidrag till byggande och driftbidrag för färjeled. Vart femte år genomför Trafikverket tillsyn och omprövning av fortsatt rätt till statsbidrag vilket innebär att de ställer krav på att vägen sköts enligt vissa kriterier.

En väg har rätt till statligt bidrag om följande uppfylls:

- att det finns åretruntboende, näringsverksamhet eller aktivt friluftsliv minst 1 km från en allmän väg eller att vägen har väsentlig betydelse som genomfartsväg,
- att det finns en väghållare som förvaltar och underhåller vägen.

¹ Huvudregeln i plan- och bygglagen (2010:900) är att det är kommunen som skall vara huvudman för gator och andra allmänna platser inom områden med detaljplan.

För enskilda/privata vägar som inte ingår i samfällighet betalas kommunalt bidrag om vägen utgör in- eller utfart från boningshus. Boendet vid vägen skall vara stadigvarande och vägen ska vara den normala förbindelsen till den allmänna vägen. Bidraget är 60% av kostnaden för grusning och sladdning av vägar vars väglängd överstiger 200 meter. Bidrag ges inte för eget arbete eller till landsting, församlingar, pastorat eller liknande. 2022 är budgeten 60 tkr.

Kontoret har svårt att tolka vad motionärerna menar med att det ska bli kostnadsmässigt jämställt att bo utanför tätort som att bo i samhällen och därmed också svårt att avgöra vad som är tillräckliga ekonomiska medel för detta. Huvudprinciperna vad gäller väghållaransvaret är tydliga och det borde snarare vara ett statligt än kommunalt ansvar att fördela mer medel till det enskilda vägnätet.

Katarina Paulsson
Samhällsbyggnadschef